

HNUTÍ PRO ŽIVOT ČR

2 - 3 Interview | 4 - 6 Bioetika | 7 - 9 Linka pomoci | 10 - 11 Rodiny 3+ | 12 - 13 Prenatální diagnostika
14 - 16 Velká Británie | 15 Severní Irsko

1/2022 / Informační oběžník Hnutí Pro život ČR / leden 2022

Jedna věc dnes vyžaduje nezměrnou odvahu: Hlásat samozřejmosti

Jsmo moc rádi, že se s vámi můžeme podělit o dobré zprávy. A nejde jen o konkrétní příběhy zachráněných nenarozených dětí, o nichž se můžete dočíst v tomto čísle.

Na podzim 2021 se k osobnostem podporujícím projekt *Nesoudíme. Pomáháme* připojil se svou záštitou rektor Univerzity Palackého v Olomouci prof. Martin Procházka. Jako lékař-gynekolog považuje za důležité, aby studentky měly povědomí o existenci Linky pomoci, kde se jim v případě nečekaného těhotenství dostane pomocné ruky.

A tím to nekončí. Pozitivně přijal projekt *Nesoudíme. Pomáháme* i generální ředitel České pošty Roman Knap. To má hned dva konkrétní efekty. Nadace České pošty publi-

kovala rozhovor s koordinátorkou projektu Jaroslavou Trajerovou ve firemním časopise *Poštoviny*. Ten vychází v nákladu 35 tisíc výtisků a dostává jej každá poštačka a každý pošták. A především jsme dostali výraznou slevu na obelání všech domácností v České republice. Těch je více než čtyři miliony. Máme už podepsanou smlouvu a díky mnohým z vás máme pokryty více jak dvě třetiny nákladů na tento ojedinělý počín. Počátkem jara by tak každá domácnost v naší zemi měla dostat dopis o projektu *Nesoudíme. Pomáháme!* Dozví se, že existuje pomoc nečekaně těhotným ženám, které se mohou ocitnout pod nátlakem podstoupit umělý potrat. Je jasné, že v ten okamžik bude tuto

otázku řešit pouze zlomek příjemců. Důležité je ale podle nás zlepšit obecné společenské povědomí, že nečekaně těhotné ženy v tísní to nemusí vzdát a že existuje pomoc, když chtějí za své dítě, které čekají, bojovat. A to za to stojí!

G. K. Chesterton říkal, že nezměrnou odvahu dnes vyžaduje jedna věc – hlásat samozřejmosti. Vlídny rozhovor s lidmi kolem nás, kteří mají jiný názor, ale jsou ochotni naslouchat, je nenahraditelný. Každý může přispět něčím drobným pro obnovu kultury života. A za to děkuji každému z vás!

Radim Ucháč

Foto: Deannster / Flickr

Foto: rodinný archiv

Tahle práce je jen pro ženský

Proč na Lince pomoci, kterou provozuje Hnutí Pro život ČR, mohou pracovat jen ženy? Co všechno musí umět? Co vede nastávající maminky k tomu, že se rozhodnou pro potrat? Na kolik vyjde muže nezávazný vztah, pokud dojde k otěhotnění a nastávající matka se rozhodne vymáhat po něm výživné? A přináší práce na Lince pomoci kromě radosti i zklamání? O tom všem si povídáme se Zdeňkou Rybovou, zakladatelkou a vedoucí Linky pomoci.

ZDEŇKO, JAK JDE PRÁCE NA LENCE POMOCI? PODĚLÍŠ SE O NĚJAKÝ ZAJÍMAVÝ PŘÍBĚH?

Tak jako se poněkud obměnil standardní běh společnosti takřka ve všech sférách, se dotkla v posledních dvou letech pandemie také naší práce. Kromě složitosti života, spojených často s tím, že na frak dostávají vztahy a nečekaně počaté děti ztrácejí otce, přišly i mnohé vážné ekonomické potíže. Hnutí Pro život ČR proto vyhlásilo dvě kampaně – obě se zakládaly na nabídce finanční pomoci tam, kde se přihlásilo do rodiny další dítě a potrat byl jedním z uvažovaných řešení.

O CO KONKRÉTNĚ JDE?

Rodiny – zejména ty ze střední třídy – řeší, jak zvládnou hypotéku nebo úvěr na větší auto, když vypadne jeden z příjmů v případě nečekaného těhotenství. Přispěcháme jim na pomoc a na čas vezmeme např. splátky hypoték na sebe. Pomáháme nyní citelně více i materiálně. Je opravdu vidět, že se lidem vede hůř.

A NENAROZENÉ DĚTI, NEVYTRATILY SE NĚJAK?

Určitě ne. Hlavní jádro naší práce zůstává stejné – záchrana nenarozených dětí a s tím spojená pomoc matkám, resp. rodičům před nucením k potratům. Stále se na hraně života a smrti ocitá nejčastěji třetí, někdy druhé nečekaně počaté dítě u rodičů,

kde se otec rozhodne odejít a zříci se zcela odpovědnosti. Pomáháme pak i s právním vymáháním výživného, na které má nárok nejen dítě po narození, ale v době těhotenství a dva roky po narození dítěte i samotná matka. V rámci našeho týmu se teď potýkám s nedostatkem kolegyně, takže kdyby některá z laskavých čtenářek zejména z Prahy a okolí zatoužila pomáhat druhým, bude vřele uvítána, dobře proškolená a aktivně zapojena mezi nás!

VĚŘÍM, ŽE SE NĚKDO OZVE! ALE TAK MĚ NAPADLO, HLEDÁŠ JEN ŽENY NEBO BY TO MOHLI DĚLAT I MUŽI?

Je mi líto, ale tuto práci rezervujeme u nás výhradně ženám, protože právě ženy jsou tou skupinou, která nás v 99,99 % vyhledává. A protože skutečně hodně z nich je akutně opuštěno otcem dítěte poté, co se před ním zmíní o těhotenství, myslím, že mužský hlas na druhé straně linky by mohl slíznout i pěknou pátku zloby. A nedivila bych se. Pro muže by ta práce mohla být možná i trochu nebezpečná. Ale vážně: Ženy se svěřují s bolestí nejraději zase ženám. Ženy si navzájem umí porozumět jinak než s muži. Nejlepší samozřejmě je, když má žena doma oporu a všechny své starosti, bolesti i radosti sdílí s manželem. Ale ruku na srdce, není to vždy možné. A pak hledají oporu jinde, a právě v té chvíli nastupuje naše role.

NEJAK JSME ZAMLUVILI TY PŘÍBĚHY.

Hned jeden přidám, ale nebude to příběh s vyústěním, poněvadž paní jsme poskytli oporu, ale dále se nám již neozvala. Tak je to často, a u krizových služeb a linek zcela běžné, že vlastně nevíme, jak to dopadlo. Čas od času se někdo ozve třeba po roce s fotkou miminka, že to tenkrát ustáli a dítě se narodilo a poděkuje za pomoc. Tak vyčkáme i u této paní V., která se na nás nedávno obrátila s tímto dotazem: „Dobrý den, obracím se na vás, protože jsem zoufalá a nevím, co mám dělat. Je mi 33 let, jsem vcelku šťastně vdaná a vychováváme čtyřletou dcerku. S manželem jsme z poměrně zásadních osobních důvodů plánovali zůstat u jedináčka, abychom vše doma zvládli. Před pár dny jsem však zjistila, že jsem neplánovaně otěhotněla. Moje srdce by po miminku i toužilo, ale rozum je zásadně proti. Manžel volbu nechává na mě, ale již jsem si také vyslechla – jak bychom to finančně špatně zvládali atd. Přímé podpory mít miminko jsem se ani ve svém blízkém okolí nedočkala. Příští týden jsem objednaná na farmakologickou interrupci, ale...“ V takových situacích prosíme náš „facebookový modlitební tým“ o modlitbu za rozhodování těchto žen. A vidíte, to je to, co jsem zmínila dříve – drtivá většina rozhodování o potratu směřuje k nečekaně počatým třetím dětem, zde je dítě druhé v pořadí. A co zde chybí nejvíce, je podpora muže, otce dítěte. Pozorný čtenář je schopen mezi řády vyčíst hlad po tom, co mělo nastat automaticky: „Miláčku, zvládneme to.“ Nechat to „na ženě“ není statečnost, respekt nebo poskytnutí svobody. Je to zbabělost.

SETKÁVÁTE SE S VDĚKEM NEBO TŘEBÁ I S TÍM, ŽE SI KLIENTKY DIKTUJÍ?

Tato otázka míří dosti přesně do reality těchto posledních měsíců. Nabízíme dosti

konkrétní pomoc, hodně se na jejím poskytování angažujeme. Je to dost vyčerpávající a ne vždy je to čistá radost. Některé klientky mají tendenci domnívat se, že jsou to lidé okolo, kdo jsou povinni je učinit šťastnými. Často i zapomenou poděkovat. Jiné zas napumpujeme detailními informacemi, jak se může jejich situace zlepšit, pomůžeme s formuláři, nabídneme konzultace a stejně to vyjde naprázdno. Chápu, ne vždy má člověk tu sílu změnit svůj život od základu, ale zamrzí nás to. Hlavně proto, že víme, že toto naše klientky může dovést do ještě hlubší propasti. Je však třeba respektovat svobodu, a to oboustranně. Takže když se stane, a sem tam se stane, že se klientka začne domnívat, že práci uděláme za ni, jemně, ale ve finále s patřičným důrazem upozorníme, že jsme tu proto, abychom jí pomohli odrazit se ode dna. Plavat už musí sama.

Velmi pěkně se nám osvědčuje nyní důraz na to, aby se v celém tom životním příběhu neignoroval otec nečekaně počatého dítěte. Ano, často uteče před zodpovědností, slehne se po něm zem, ale v dnešní době někoho dohledat nebývá nemožné. A my si ho vážně najdeme. Naše klientky se pak snažíme aktivně posouvat k uplatnění práva, které jim dává občanský zákoník, a sice, že otec musí vyživovat nejen dítě po porodu, ale i v době těhotenství a v době do dvou let po něm i matku, a to částkou relativně vysokou. Jeden náhodný sex tak v průměru může toho pána vyjít i na téměř půl milionu korun. Je to skvělý způsob nejen pomoci té které konkrétní ženě, ale výborný nástroj osvěty tam, kde se příležitostný sex považuje za nezávadnou a kratochvilnou aktivitu. A to zde platí pro obě zúčastněná pohlaví.

KOLIK LIDÍ SE NA VÁS V PRŮMĚRU MĚSÍČNĚ OBRÁTÍ?

Řešíme životní osudy desítek lidí, je to různé, dá se mluvit o asi padesáti případech.

KOLIK MÁTE (SPOLU)PRACOVNÍKŮ?

Pracujeme už od založení poradny v březnu 2006 s řadou osvědčených odborníků. Jde určitě o více než stovku lidí ze všech možných potřebných oblastí, které se dotýkají naší práce – lékařů, psychologů, sociálních pracovníků, provozovatelů azylových bydlení, právníků, doprovázejících kněží, laiků dobrovolníků připravených udělat někdy takřka nemožné. Je to krásná zkušenost a důkaz, že dobrých lidí je na světě ještě stále dost. Dlouhodobě se potýkáme s nedostatkem nových sil, resp. čas od času přijde tato starost, je tomu tak akorát nyní. Hodně to souvisí s tím, že tato forma práce se nedá vykonávat roky, protože prostě vyhoříte. Jen

Nechat to „na ženě“ není statečnost, respekt nebo poskytnutí svobody, ale zbabělost.

zcela výjimečné osobnosti vydrží bez rizika vyhoření pomáhat druhým ze všech sil celá léta a Bohu díky takové osobnosti mezi námi v poradně máme! Většina lidí odpracuje pár let a jde dál. Někdo to také pojme jako odrazový můstek do další sféry sociální práce, někdo mezitím založí rodinu a vrátí se až po mateřské dovolené. Asi se to dá považovat za přirozený běh věcí.

JAK TAKOVÁ PRÁCE VYPADÁ? VOLAJÍ VÁM NA MOBIL NEBO NĚKDE NĚKDO SEDÍ?

Máme od našich dlouholetých podporovatelů, manželů Valových, k dispozici kancelář v centru Prahy, kde máme pro Linku pomoci zázemí. Jsme jim za to velmi vděční. Tam vždy ve dnech a hodinách provozu linky jedna z nás fyzicky sedí a odpovídá na emaily, zvedá telefony, příp. realizuje předem domluvená osobní setkání. Vyhovíme prakticky jakémukoliv modelu práce s ženou v tísní, kterou preferuje. V době koronaviru jsme se naučily pracovat flexibilně i na dálku, měly jsme tak i pracovní meetingy a supervize, čili dá se říci, že umíme skoro všechno.

JAK PROBÍHÁ ŠKOLENÍ KONZULTANTEK?

Máme to v osvědčeném modulu založeno tak, že se nejprve odehrává školení interní, většinou jde o šest až osm dvou až tříhodinových bloků, v nichž probíráme a školíme v tématech, která se úzce dotýkají naší cílové skupiny, tedy toho jádra našeho působení a zaměření. Dále pak probíhá série tzv. náslechlů, kdy nová zájemkyně o spolupráci chodí do služeb svých už v praxi dobře zavedených kolegyní a pozoruje a poslouchá, jak s klienty pracují. Do toho pak ještě vkládáme povinnost absolvovat akreditovaný kurz krizové intervence u některých z agentur, které mají pověření ministerstva k výkonu této školící činnosti. Dlouhodobě podporujeme přes celý výkon služby na Lince pomoci trvalé vzdělávání, pravidelně máme intervize v týmu a supervize s externím supervizorem, studujeme nové materiály a sledujeme vývoj v oboru. Je to samozřejmě, nutně, ale chci to stejně zmínit, aby bylo jasné, že práce s lidmi se vyvíjí stejně, jako se vyvíjí oni sami, a to často i pod vlivem vnějšího světa, který se, ať chceme nebo ne, stále mění.

Ptal se Matyáš Zrno

Foto: archiv

O čem se ve slušné společnosti nemluví

Máme pocit, že jsme svobodnější, lidštější, spravedlivější a ohleduplnější než minulá generace. Omlouváme se černochům, dáváme všechna možná práva homosexuálům, zachraňujeme zvířátka a dokonce i celou planetu. Jistě jsme v mnohém tolerantnější, než byli naši předkové. Ale zároveň nám neomezená svoboda a pokrok přinesly dilemata, nad kterými naši předkové nemuseli přemýšlet. Pokusme se alespoň v hrubých rysech nastínit oblasti, o kterých se raději ve slušné společnosti zdráháme mluvit.

Dítě bylo dar, zabití bylo porušením Božího přikázání. Pokud se někdo narodil jako muž, byl to muž a nikoho nenapadlo, že by se mohl změnit v ženu. Pokud někdo nemohl mít děti, prostě je neměl. Pokud měl někdo pohlavní styk, počítalo se s tím, že následkem může být otěhotnění. Pokud byl někdo nevléčitelně nemocný, čekal na smrt. Tyhle všechny jednoduché pravdy moderní doba se svou neomezenou svobodou, nekonečnými nároky a také vědeckým pokrokem rozmetala. Ve světě tolerance a svobody tak vznikla nová dilemata – usmrcování nenarozených dětí, eutanazie, prodej lidských orgánů, antikoncepce, umělé oplodnění...

Umělé potraty

Praporem bioetických kontroverzí jsou tradičně umělé potraty. V naší zemi zákony umožňují usmrtit nenarozené dítě do 12. týdne bez omezení, do 24. týdne z eugenických důvodů a při výjimečných postiženích až do porodu.

Asistovaná reprodukce

Další oblastí, kde dochází k ukončení lidského života, je paradoxně asistovaná reprodukce. Statisticky připadá na každé narozené dítě z procesu asistované reprodukce deset jeho usmrcených sourozenců

v prvních embryonálních fázích jeho života. Lidské bytosti počaté na Petriho misce procházejí smrtíci procesy jako třídění, mražení a rozmrazování, eugenické testování, prodávání a kupování. A pokud se nehodí, slouží jako surovina pro vědecké pokusy. Muži jsou degradováni na onanující zdroj suroviny (sperma jako tzv. genetický materiál), ženy riskují zdravotní komplikace při operačních odběrech vajíček (zanesení infekce, hyperstimulační syndrom). Celá komercializovaná oblast asistované reprodukce pošlapávající lidskou důstojnost i intimitu je nesmírnou zátěží pro vztah, který nezdědka končí rozchodem.

V České republice se jedná o zhruba padesát tisíc lidských embryí ročně, z nichž se narodí asi pět tisíc dětí.

Asistovaná reprodukce vede často i k náhradnímu mateřství (v podstatě takové reprodukční prostituci), k tomu, že si dítě objednávají i starší osamělé ženy a dokonce plánují potomka podle předem daných vlastností (rodiče si hledají dárkyni vajíček podle katalogu, kde jsou popsány její vlastnosti, vzdělání a samozřejmě i vzhled).

Problematika zastřehného obchodování se ženskými vajíčky, za které „dárkyně“ dostane průměrně 25 tisíc Kč, prorůstá jako rakovina i do další oblasti. Aktuálně je snaha překlopit do komerční roviny darování kostní dřevě a není nepředstavitelné, že bude časem možné zpeněžit ledvinu či jiný orgán. To je logický důsledek prodávání ženských vajíček. V České republice se jedná o zhruba padesát tisíc lidských embryí ročně, z nichž se narodí asi pět tisíc dětí. Zákonem pak mají reprodukční kliniky nařízeno zmražená lidská embrya starší deseti let zlikvidovat.

Antikoncepce a raná abortiva

Antikoncepce umožnila oddělit sex od plození. S logickým důsledkem: exploze rozvodů, potratů, promiskuity... Existují čtyři efekty každé hormonální antikoncepce – vyblokování dozrání vajíček, zahuštění hlenu pro průchod spermií, zpomalení transportu vajíčka (vliv na mimoděložní těhotenství) a znemožnění uhnízdění (nidace) embrya v děloze. Jaký efekt v konkrétní situaci a v jaké míře zafunguje, samozřejmě není nikdo schopen zjistit, a žena může potracet, aniž si je toho vůbec vědoma.

Podobně devastující je pro nečekaně počaté dítě vliv nitroděložního tělíska. To navozuje stav trvalého zánětu v děloze a tím znemožňuje uhnízdění embrya v děloze a vede tak k likvidaci případně počatého dítěte. Ženy vnímají devastující vliv hormonální antikoncepce na své zdraví a její používání tak klesá. Bohužel je doprovázeno rozmachem postkoitálních tablet (tzv. pilulka po), které podle fáze cyklu mohou blokovat ovulaci a fungují antikoncepčně nebo abortivně.

Chemický potrat

Velmi oblíbenou mezi gynekology se rychle stala potratová tableta účinkující do cca

sedmého týdne těhotenství. Gynekologové už v tomto případě nejsou těmi, kteří musí do nenarozeného dítěte „říznout“. Zato žena po jednoduchém spolknutí tablet čeká nekonečné hodiny, dokud v ní počaté dítě nezemře a jeho tělíčko z ní se zbytky děložní výstelky v koupelně nevyjdou.

Eutanazie

Na druhém konci života je zesilující tlak na eutanazii těch, jejichž „kvalita života“ neodpovídá obecným představám.

Dárcovství orgánů

Tabuizovanou kapitolou je i dárcovský program nepárových orgánů (játra, plíce, srdce) a účelově zavedený koncept mozkové smrti. Jde fakticky o odběr orgánů z ještě žijícího, leč umírajícího člověka. Mozek může být z devadesáti procent mrtvý, ale díky živému a fungujícímu mozkovému kmeni zajišťujícímu vitální funkce těla umírá „dárce“ rozřezaný až na chirurgickém sále. Pokud na problematiku kdokoliv poukáže, je zesměšňován, protože pro společnost je cennější získání čerstvých orgánů než jistota úmrtí u beznadějněho pacienta (zástava oběhu krve) a s ní i nevratná devastace orgánů.

Buněčné linie

Poslední roky se více popularizovala problematika vzniku fetálních buněčných linií vyrobených z orgánů potracených nenarozených dětí. Využívané jsou pro vývoj, testování nebo výrobu vakcín a dalších produktů farmakologického průmyslu. Hrůznost postupu si lze o to více uvědomit na procesu získání zdrojového materiálu – např. ledviny pro buněčnou linii HEK-293. Vědci vždy potřebují čerstvé a neporušené orgány. Přestože neexistuje zveřejněný detailní popis jejich získání, je představitelný pouze jediný – sehnat „dárkyně“ uvažující o potratu, které budou za finanční kompenzaci souhlasit s císařským řezem a odebráním ledviny jejich nenarozeného dítěte. Skandály s rozvětveným obchodem s orgány potracených nenarozených dětí výzkumným laboratorům v USA jsou poměrně detailně zdokumentovány.

Myšlenky mají následky

Tradiční přístup opírající se o racionální aristotelovsko-tomistické poznání tvrdí, že nevinný lidský život je nedotknutelný a důstojnost každého člověka je nezávislá na jeho tělesných dispozicích. Ti, kdo žijí v souladu s tímto poznáním, zakoušejí, jak je ži-

Není jednoduché „vidět“ v jednobuněčné zygotě nebo ve dvoutýdenním embryu – „mimozemšťanovi“ lidskou bytost. Všichni jsme poznamenáni darwinistickými představami.

Počaté dítě – sedmý den od početí. Foto: Flickr / Prescott Pym

vot plodný. A i když např. život s postiženým dítětem určitě není jednoduchý, může být bohatý a šťastný.

Většina současné společnosti však vychází z principu graduality lidství. Usmrtit „plod“ do dvanáctého týdne těhotenství sice není nic hezkého, ale považuje se to za stejné jako zabít jakéhokoliv jiného živého tvora necitícího bolest. Naopak na konci života nebo při nemoci se opět lidství zmenšuje úměrně mizející kvalitě života a je vlastně dobrem tohoto člověka zbavit života, když jej čeká jen utrpení. Všichni jsme dětmi své doby a tak i poznamenání důslednou převýchovou darwinistickými představami. Není jednoduché „vidět“ v jednobuněčné zygote nebo ve dvoutýdenním embryu – „mimozemšťanovi“ lidskou bytost.

V případech potratů je nám vnucován pohled na vyvažování práv ženy a počatého dítěte. Přitom nelze pomoci nenarozenému dítěti bez matky a matka nemůže být šťastná na úkor svého dítěte. Jenže zákony chránící slabé před silnými jsou vnímány jako nástroj k utlačování žen. Zákaz potratů je společensky vnímán jako rudý hadr a jako symbol středověkého útlaku.

Při těchto úvahách lze dojít až ke klíčovému antropologickému úvahám, co je člověk, a k vztahu člověka k okolnímu světu, tedy i ke Stvořiteli. Není tajemstvím, že zlom v myšlení západní civilizace zosobnili představitelé reformace jako Martin Luther a jeho nauka o zcela zničené přirozenosti člověka, který není schopen dělat nic dobrého a tedy ani poznávat pravdu. Nebo Kalvín s jeho učením o reprobaci – nezměnitelném zavržení. Že tato zaprášená historie není zas až tak mrtvá, si uvědomíme, když promyslíme představy, že tzv. nechtěné dítě má nezměnitelný osud a tedy je pro něj nejlépe, když se potratí, dokud ho to nebolí, než aby celý život trpělo. Podobně i představy, že chudoba nebo postižení jsou znamením prokletí, a proto je lépe, aby se tito lidé narodili. Většina společnosti netuší, že životy postižených lidí jsou pro nás jako společnost i jedince nenahraditelným darem, a to tím, jak nás učí soucitu, pokoře, vedou k hodnotovým reflexím a varují před otroctvím výkonu.

Co dělat?

Zkušenost říká, že čím je kdo inteligentnější, tím lépe dokáže zneužít svůj rozum a lépe své mravně zlé jednání obhájit. Proto si opačná strana vždy najde dostatek zdánlivě racionálních důvodů, proč lze to či ono dělat. Nabízet druhým rozumné argumenty, aby se v tématech zorientovali, je tedy samozřejmostí. Otázka však je jak dosáhnout

Člověk, který je získán pro pomoc těhotné ženě a jejímu nenarozenému dítěti, je otevřenější k reflexi pro-potratových postojů.

obnovy, protože jen znalost pravdy zdaleka nestačí. Co pomůže alkoholikovi vědomí, že pije, když neví jak se neřesti zbavit?

Spíše proto než teoreticky přesvědčovat druhé je možná účinnější vybědnout druhé ke konkrétnímu pozitivnímu jednání a nabídnout alternativu řešící problém – nabídka pomoci těhotné, povzbuzení partnera, zprostředkování kontaktu na léčbu příčin neplodnosti atp.

Principem je, že člověk, který je získán pro pomoc ženě a jejímu nenarozenému dítěti, je otevřenější k vědomé reflexi svých obecných pozic. Podobně jako zlým se člověk stává zlými skutky, které si následně racionalizuje, lze efektivně působit opačně. Lidé se ve svém jednání zpravidla neobracejí okamžitě vlivem mystického zážitku, ale zásluhami – krok za krokem tak, jak odpovídají na nabízené podněty.

Zkušenost ukazuje, že lepší cesta než pouhý apel na rozum je ukázat praktickou cestu jak udělat něco dobrého a teprve následně posilovat rozum druhého k zabezpečení ukotvení a stabilizaci nového postoje.

Stejně jako křesťanství získalo krutou římskou společnost ke konverzi skrze svědectví charity, zdá se, že stejná cesta jak oslovit neo-pohanský svět se nabízí i dnes. Zapojení druhých do pomoci těhotným, neplodným nebo slabým na konci života je mnohem efektivnější metoda ke změně než monology o právech, antropologii a filosofii s polovzdělanými „odborníky“.

Ze sborníku „Obnova hodnot a návrat ke kritickému myšlení“, Společnost pro Svatováclavská studia, 2021

Objednejte si něco hezkého a darujte přátelům.

hnutiprozivot.cz

Johanka: Dobře to dopadlo

Dobrý den,

pročítala jsem si na doporučení maminky vaše stránky. A přiznávám se, že se trochu stydím, že vám píši. Ale nevím si vůbec rady se svou situací a předpokládám, že právě vy umíte lidem v těchto situacích pomoci, navést je na tu správnou cestu. Bolí mě, že přítel o tomto mailu, který vám píši, neví. Ale bohužel jsme se dostali do situace, ve které se rozcházíme názorově.

Těžce se mi to téma otevírá. Zkusím to vzít hodně stručně, zároveň ale i tak, abych nevynechala nějaké důležité informace.

Vyrůstala jsem v silně věřící rodině. Sama jsem osvojené dítě a jsem rodičům vděčná za to, že si mne vzali. Díky nim jsem prožila to nejkrásnější dětství, dospívání a jak já říkám, mám ty nejlepší rodiče, které můžu mít. Mám v nich oporu, mohu s nimi mluvit úplně o všem. A právě dnes se mi maminka zmínila o vaší organizaci.

Před třemi dny mi vyšel pozitivní těhotenský test, který jsem si dělala jen pro jistotu poté, co jsem nedostala měsíčky skoro tři měsíce. Mne to však neznepokojovalo, protože jsem byla zvyklá na to, že mám nepravidelný cyklus. Naopak jsme si myslela, že budu mít jednou problém otěhotnět. Naše miminko tedy nebylo s přítelem plánované. Jsme spolu chvilku, takže jsme si říkali, že miminko bychom chtěli až za nějaký ten čas, za pár let. A teď tohle! I přesto, že tohle pro nás byla rána, já nejsem zastánce potratu. Když už jednou vznikl život, podle mne tu miminko má být a já ho nemůžu zabít. Přítel je ale zastánce interrupce. Že teď je ještě brzy, a že si miminko můžeme pořídít, až budeme chtít, tak si to uijeme. V tomhle se zkrátka rozcházíme. A já teď nevím, jak se rozhodnout. Příteli jsem oznámila, že nezažiji miminko, které je geneticky jeho, že je z poloviny genů jeho a z druhé mé a že jeho miluji a miminko také.

Ani jeden nechceme od svého rozhodnutí ustoupit. A já mám pocit, že je to ode mne sobecké, že chci miminko nechat žít. I přítel řekl, že je to sobecké, že když se já

Foto: Brenkee / Pixabay

nějak rozhodnu, on to nemůže ovlivnit. Přítel říkal, že potrat nic není, že když jsme používali pesar nebo kondom, tak tohle je taky jak pesar, jenom se to mimi vyndá ven. Já na to mám ale jiný názor – že mimi cítí, co se děje a před potratem se snaží utéci. Koukala jsem se i na videa, která akorát má tvrzení potvrdila. Nejsem schopna jít na potrat.

Zároveň mám ale obrovský pocit viny, že já se nějak rozhodla. Rozhodla jsem se sobecky, sama za sebe, a přítel už chudák nic nemůže. Je mi to celé líto. A je mi líto i to, že jestli to mimi vnímá. Nechci, aby miminko cítilo, že je nechtěné. Ať bude jakékoli, já ho budu mít ráda. Už teď ho mám ráda. Prosím, prosím, poradte mi, jak se k této situaci mám postavit? Jak o tom s přítelem máme mluvit? Přítel je nevěřící, možná i proto se na celou věc dívá jinak. A já nechci, aby měl pocit zrady, že mi na jeho názoru a rozhod-

nutí nezáleží. Ale já to miminko neumím zabít.

A jak to dopadlo? Přítel Johanky se nakonec nechal obměkčit. Řekl jí, že se na společné dítě těší a doprovodil ji ke gynekologovi na prohlídku. V ordinaci se ale dozvěděla šokující zprávu. Osmítýdenní miminko už nežilo. Následoval samovolný potrat. Pro Johanku to nebylo snadné: „*Nikdy bych neřekla, že ztráta miminka v počátku neplánovaného těhotenství, kterému předcházely pocity nejistoty a strachu z nepřipravení na mateřskou roli, se může proměnit v pocity, kdy své dítě miluji, a vnitřní pocity jsou silnější, než bych kdy čekala. O to i teď jsou pocity prázdnoty těžší.*“ Pomohly jí jak konzultantky Linky pomoci, tak kněz, který odsloužil zádušní mši za zemřelé nenarozené miminko. Sama Johanka se poté zapojila do Modliteb za nejmenší. A především, po půl roce otěhotněla znovu, přítel měl radost a mezitím požádal Johanku o ruku. Děťátko se přes obavy o jeho zdraví narodilo a maminka i miminko jsou v pořádku!

tým Linky pomoci

Sama jsem osvojené dítě a jsem rodičům vděčná za to, že si mne vzali. Díky nim jsem prožila to nejkrásnější dětství, dospívání a mám ty nejlepší rodiče, které můžu mít.

**Čekáte-li nečekaně dítě
volejte 800 108 000**

Foto: Dave Goudreau / Unsplash

Blanka: Byrokratická džungle moderního sociálního státu

Myslíte si, že pomáhat je jednoduché? Mohlo by se to zdát. Gynekolog na vás odkáže někoho, kdo potřebuje pomoc. Máte schopné, šikovné a vyškolené konzultantky. Máte právníka, který ochotně pomáhá. A díky dobrým lidem máte i peníze, které můžete nabídnout k záchraně nenarozeného dítěte. Jenže je tu zároveň byrokratická džungle moderního sociálního státu, který by sám měl pomáhat, ale kterému stačí sebemenší záminka, aby si po pilátovsku umyl ruce. Dobře je to vidět právě na případu paní Blanky.

9. 11. 2021, konzultantka Linky pomoci

Paní Blanka mi volá, protože jsem si zapomněla vypnout přesměrování telefonu. Asi deset minut spolu hovoříme o její situaci. Její gynekolog jí na nás dal kontakt. Domlouváme se na tom, že se jí zítra ozve kolegyně v době fungování linky. Bude více prostoru vše probrat a zároveň spolu můžeme zkusit najít řešení. Krátce spolu mluvíme i o úskalích umělého potratu, o následcích.

11. 11. 2021, konzultantka Linky pomoci

S paní Blankou dlouhý hovor, hodně emotivní, složitá situace. Čtyřletá dcera se ocitá ve sporu o péči, otec není totožný s otcem

nyní počatého dítěte. Ten utekl na druhou stranu republiky. Řešily jsme otázku zadlužení, sociální dávky, celkového živobytí. Domluvily jsme se, že po poradě s vedením nabídneme nějakou finanční pomoc. Na potrat už jít nechce. Její lékař, který jí na nás dal kontakt, jí řekl, ať si vezme čas na rozmyšlenou. Paní má jeden vaječník a za sebou dva nešťastné vztahy, děti vždy chtěla mít, dává jí to smysl života. Má poslat řadu podkladů, abychom viděli lépe do její finanční situace. Problém je, že za poslední tři měsíce vykazuje vysoké příjmy. Pracovala v zahraničí a po výpovědi jí firma vyplatila najednou několik tisíc za nevyčerpanou do-

volenou – tím ztrácí nárok na většinu dávek Státní sociální podpory. Za zády má maminku, která pomáhá s hlídáním, ale hmotně pomoci nemůže. Paní bude vděčná i za pomoc s vybavičkou, využila by i potravinovou a nábytkovou banku.

14. 11. 2021, e-mail od paní Blanky

Dobrý den, jsem moc ráda, že mi můj pan doktor dal na Vás kontakt a taky za Vás/ Váš projekt pomoci těhotným ženám, které z různých důvodů přemýšlí o potratu. Tento případ byl i můj, ale opravdu díky dobrým lidem jako jste vy, co mi chtějí pomoci, mi svítla naděje a já si toužené miminko mohu

Uvažovala o potratu a gynekolog jí dal kontakt na nás, protože jediný důvod k potratu byla tma před očima, když šlo o budoucnost.

ponechat. Děkuji moc... Jak jsme se bavily po telefonu, tak Vám v příloze posílám slíbené dokumenty. Děkuji. S přátelským pozdravem a s obrovskou úctou B.

16. 11. 2021, interní komunikace

Klientka k nám byla odeslána přes jejího gynekologa. Posílám prosbu o zpracování smlouvy na tři nájem dopředu. Je to proto, že paní má příjmy za poslední kvartál vyšší a na Státní sociální podporu nedosáhne. Má domluveno, že si zažádá o městský byt v únoru, mohlo by jí to vyjít. Budeme řešit vymáhání výživného na otci nenarozeného dítěte, předchozí čtyřleté dítě má s jiným mužem, tam výživné platí celkem pravidelně. Paní má pouze nyní starost o to, že je bez práce, těhotná (uvažovala o potratu a gynekolog jí dal kontakt na nás, protože jediný důvod k potratu byla tma před očima, když šlo o budoucnost), nikde ji nezaměstnají, snad nějaká brigáda. Pokouší se hledat, ale je sama s malým dítětem. Paní má starost o úhradu nájmu. Domluvily jsme se na finanční pomoci s nájmem, službami a elektřinou ve výši 3 x 13500 Kč. Dále budeme řešit vybavičku, kočárek, postýlku, pleny – poprosíme dárce přes Facebook.

8. 12. 2021, email od paní Blanky

Dobrý den, mám již těhotenský průkaz. Prosím, poraďte mi, co mám dělat skrz tu soci-

álku. Zmínila jsem se jim o Vaší ochotě mi finančně pomoci s nájmem a oni trvají na tom, že mi vše, co dostanu, započítají mezi příjmy, a nedosáhnou na slíbenou státní podporu. Nevím si rady. Poradte mi prosím.

8. 12. 2021, komunikace s Úřadem práce

Dobrý den, klientka B. se na nás obrátila se žádostí o pomoc, protože jí hrozilo, že přijde o bydlení z důvodu prodlení ve vyřízení přiznání dávek SSP a HN. V dnešním telefonátu nám sdělila, že po jednání s Vámi zjistila, že by jí uzavření smlouvy a finanční pomoc ohrozily nárok na přiznání a následnou dlouhodobou podporu. Tímto vás informujeme, že smlouva podepsaná z naší strany dosud nebyla klientce zaslána a vzhledem k výše uvedenému ji klientce zasílat nebudeme. Klientku jsme o této skutečnosti informovali a vyzvali ji, aby pokračovala řádnou cestou ve vyřizování toho, na co má nárok.

8. 12. 2021, interní komunikace

Vzhledem k postoji Úřadu práce jsme se domluvili na stornu smlouvy o finanční pomoci. Tři nájem nebudeme dávat klientce, ale předáme je přes důvěryhodného dobrovolníka v regionu přímo majiteli bytu osobně.

10. 12. 2021, e-mail od paní Blanky

Jsem neuvěřitelně ráda za vás všechny dobré lidi z Linky pomoci. Děkuji Vám, že mi pomáháte, a děkuji za balíček s těhu oblečením, co mi posíláte, že na mě myslíte. Prostě moc děkuji Vám všem za úplně všechno. Až si to budu moci jednou dovolit, pomohu jiné těhotné ženě, jak jsem slíbila.

Jak vidíte, tento příběh dopadl dobře. Alespoň zatím. Paní je sice v tíživé situaci, ale zodpovědně spolupracuje a i Úřad práce snad nebude dále klást překážky, aby paní Blanka dosáhla na dávky, na které má nárok. I tak je ale taková pomoc výsledkem spolupráce ne jednoho, ne dvou, ale hned několika dobrých lidí. A dalších tisíců lidí, kteří pomáhají svou pravidelnou finanční podporou. Velké díky!

tým Linky pomoci

Klientka nám sdělila, že by jí uzavření smlouvy a finanční pomoc ohrozily nárok na přiznání dávek a následnou státní podporu.

Přidejte se k modlitbám za obnovu kultury života v naší zemi

modlitbyzanejmensi.cz

V tomto životě nemůžeme dělat velké věci. Můžeme dělat jen malé věci s velkou láskou.

Matka Tereza

Damián, Bernadeta, Marie a Antonín Hromkovi. Foto: rodinný archiv

Čtyři děti – nijak výjimečný počet

Tomáš (38) a Kateřina (31) Hromkovi mají čtyři děti. Tomáš je advokát. Kateřina je vystudovaná lékařka, nyní je s dětmi doma. I tak si najdou čas na podporu Hnutí Pro život ČR – především Tomáš, který pomáhá s právním poradenstvím.

KATEŘINO, MÁTE V JEDNATŘICETI ČTVRTÉ DÍTĚ. KDYŽ TO TAK POČÍTÁM, TAK JSTE SE BRALI ASI JEŠTĚ ZA STUDÍÍ, ŽE?

Kateřina: Ano, ve třetím ročníku na medicíně, školu jsem dokončila teprve před dvěma lety. Teď jsem s dětmi doma a ještě určitě pár let budu.

JAK SE VÁM PODAŘILO DOKONČIT MEDICÍNU S DĚTMI? MEDICÍNA DÁ LIDEM OBVYKLE ZABRÁT I TAK.

K: Podařilo se to nakonec díky Bohu a pomoci celé rodiny. Tomáš vozil děti, trávil s nimi doslova všechn jen trošku možný čas, na víkendy je často bral na chalupu,

abych se mohla učit a babičky i kamarádky hlídaly a pomáhaly. Zpětně moc nerozumím, jak to mohlo fungovat, ale všichni byli stateční a vyšlo to.

A MYSLÍTE SI, ŽE SE JEŠTĚ K PRÁCI LÉKAŘKY DOSTANETE?

K: Určitě to nebude snadné, budu holt absolvent bez jakýchkoli zkušeností a skloubit práci s rodinou bude složité. Navíc všechno, co jsem se naučila, zatím jen zapomínám. Ale medicína mě baví a na učení i na práci se těším. Tak snad to půjde.

MÁTE ČTYŘI DĚTI, JAK JSOU STARÉ?

Tomáš: Damiánovi je sedm, Bernadetě bude šest, Marii jsou dva a Antonínovi půl roku.

BYL TENTO POČET PLÁNOVANÝ NEBO JSTE TO BRALI, „JAK TO PŘIŠLO“?

K: Vždycky jsme si přáli mít velkou rodinu. Já sama jsem ze čtyř dětí, mám to vlastně asi vžitě jako takový ideál. Nicméně tím, že jsem se rozhodla pro obtížnější studium, jsme vlastně trošku plánovali, aby vůbec zbyly síly dotáhnout to do konce.

JE TO NÁROČNÉ? ŘADA LIDÍ SI MYSLÍ, ŽE VE ZDRAVÍ SE TO NEDÁ PŘEŽÍT.

T: Váha leží zejména na Kačence. Náročné to je, ale stojí to za to. Radost z dětí je odměna, která náročnost vrchovatě vyváží.

K: No, nevím, jak to dopadne s tím zdravím, ale věřím, že přežít se to dá. Myslím ale, že váha leží zejména na Tomášovi. On je ten starší, zodpovědnější, starostlivější a já jsem jen doma s dětmi – i když to „jen“ je na mě někdy až dost.

„JEN“ DOMA SE ČTYŘMI DĚTMI, TO ZNÍ OPAVĚ AŽ MOC SKROMNĚ. JAK TO BEROU LIDÉ KOLEM VÁS?

T: V okruhu našich příbuzných a přátel nejsou čtyři děti nijak výjimečný počet. Spíše průměr. Reakce sousedů v Praze i na venkově na chalupě jsou jednoznačně pozitivní.

K: Když jsem těhotná chodila do školy, několik lékařů – mužů – mi říkalo, že si zbytečně kazím kariéru. Zajímavé ale je, že lékařky mi zase často říkaly: „Dobře děláte, lepší děti mít dřív, než bude pozdě, práce počká.“

JAK JSTE ZAPOJENI DO AKTIVIT OCHRANY LIDSKÉHO ŽIVOTA?

T: Hnutí Pro život ČR poskytuji již několik let coby advokát právní služby. V minulosti jsme se účastnili Pochodů pro život a snažím se aktivně zapojovat do Modliteb za nejmenší. V době, kdy jsme sami čekali narození miminka, jsme cítili, že modlitby našich blízkých jsou skutečnou pomocí.

TAKŽE KROMĚ SVÉ PRÁCE A STAROSTI O RODINU JEŠTĚ STÍHÁTE POMÁHAT?

T: S Hnutím Pro život ČR spolupracuji v rámci své advokátní praxe. Není to ale tak, že bych touto agendou trávil noci a volný čas na úkor rodiny.

PROČ JSTE SE K TOMU ROZHODLI? MĚLI JSTE NĚJAKÝ OSOBNÍ DŮVOD TŘEBA VE SVĚM OKOLÍ ČI V RODINĚ?

T: Vzpomínám si, že zlomovým bodem byl pro mě článek mého kamaráda Štěpána Sirovátky v Katolickém týdeníku před asi patnácti lety, který na hrůznost potratů ukazoval. Poměňování různých projevů zla je asi samo o sobě problematické, potraty a související témata ale vnímám jako projev zla, který na poli společensko-politickém nemá příliš konkurenci.

BYLI JSTE V TOM ZAJEDNO NEBO BYL JEDEN Z VÁS VĚTŠÍ „TAHOUN“?

K: Názorově myslím, že se dá říct, že jsme zajedno – i když Tomáš mnohem lépe argumentuje a já uvažuji spíše na úrovni pocitů a emocí, jak už to asi často bývá. Tahoun ve smyslu „děláme něco“ je ale určitě on a je skvělé, že může využít svoje vzdělání

a zkušenosti v oboru a skutečně s věcmi aspoň trošku hýbat. Doufám, že časem budu schopná se taky zapojit – naše obory se mohou docela pěkně doplňovat. Zatím je ale většinou vše na Tomášovi.

JAK NA TO REAGUJE OKOLÍ?

T: Bohužel se často setkávám s tím, že potraty jsou jakési tabu a to dokonce i mezi lidmi, kteří jsou věřící. A angažovanost v této oblasti je vnímána jako něco problematického, co zavání extremismem. Musím přiznat, že v rozhovorech s věřícími přáteli a příbuznými musím poměrně často prolíže postoje obhajovat. Respektuji zvolený způsob mainstreamové komunikace Hnutí Pro život ČR. Na druhou stranu mi připadá, že současný důraz společnosti na výhradně podpůrné a líbivé aktivity a zamlčování kruté reality např. u zobrazování potracených nenarozených dětí, vypovídá o určité deformaci vnímání této oblasti.

K: Je to pro mě úplně nepochopitelné, ale občas i mezi věřícími lidmi mám tendenci se stydět za naše prolíže názory a Tomášovu aktivitu – asi proto, že jsme v jejich očích netolerantní. Nevím, ale mrzí mě to.

CO VÁS PŘI POMOCI HNUTÍ PRO ŽIVOT NEJVÍC PŘEKVAPIL? A CO BYL VÁS NEJVĚTŠÍ ÚSPĚCH?

T: Oceňuji a podporuji, že aktivity Hnutí Pro život ČR jsou zacíleny na praktickou pomoc potřebným a na reálné možnosti pozitivního posunu věcí ve společnosti. To vše při bedlivém strážení kritérií pravdivosti a křesťanské morálky. Co se týče mé spolupráce, tak za

... jak moc lidí věří, že pomáhají, přestože ubližují...

největší úspěch považuji zmaření ilegálního prodeje potratových tablet na internetu.

SNÁŽÍTE SE O TOM MLUVIT I S NEVĚŘÍCÍMI LIDMI? MÁTE NĚJAKÉ ZAJÍMAVÉ REAKCE?

T: Ve vztahu k nevěřícím mi připadá, že těmto tématům by vzhledem k našemu vyznání mělo spíše předcházet verbální svědectví o naší křesťanské víře. Přiznám se, že v oblasti svědčení o Kristu, a to rovněž nonverbálním způsobem, cítím poměrně nedostatky. Je na čem pracovat.

K: Ze školy ve mně z prolíže témat zbyl jen smutek. Nad tím, jak moc můžou být věci špatné a jak moc lidí věří, že pomáhají, přestože ubližují. Ze spolužáků bych se úplně neshodla snad s nikým. Většinou jsem přišla asi jako fanatik, nevyrovnaná citlivka. S několika spolužačkami se o tom dalo aspoň bavit ve smyslu, že je to složitější a problematické. Ale já jsem typ, který se spíše drží zpátky a atmosféra studia mi radila spíše na sebe moc neupozorňovat. Potřebovala bych víc kuráže a taky pohotovost ve správnou chvíli použít správná slova, aby člověk nezranil, ale otevřel cestu si skutečně v klidu promluvit.

Ptal se Matyáš Zrno

Kateřina a Tomáš Hromkovi. Foto: rodinný archiv

Foto: Creativeart / Freepik

Trendy v prenatální diagnostice – vědecký pokrok bez pokroku mravního

Že prenatální diagnostika zažívá přímo raketový pokrok, tušíme asi všichni. Naše babičky o něčem podobném neměly ani tušení, dnešní nastávající maminky procházejí celou sérií vyšetření. Některá jsou užitečná, jiná ale stresující a dokonce mohou vést k tlaku na potrat.

Stav prenatální diagnostiky prezentoval nedávno 8. mezinárodní kongres zaměřený na kontroverze v oblasti genetických vyšetření v prenatálním období.

Mezi již standardní vyšetření v těhotenství patří vyšetření ultrazvukem, které díky technologickému rozvoji ve kvalitě zobrazení dokáže odhalit fenotypové abnormality nenarozeného dítěte. V 11.-13. týdnu těhotenství se dá tímto způsobem např. odhalit přítomnost Downova syndromu. Mezi jeho velké výhody patří neinvazivnost a tím i eliminace rizika spontánního potratu. Obrácenou stranou mince je často zbytečný stres těhotné a účel diagnostiky – selekce a usmrcení postiženého nenarozeného dítěte. Proto tato vyšetření obvykle odmítají ženy, které by s potracením dítěte nesouhlasily.

Pozor na falešný výsledek

V šestnáctém týdnu gravidity se odebírá krev matky na tzv. triple test – biochemický screening, přičemž se sleduje hladina některých hormonů. V případě pozitivního výsledku je matkám doporučena amniocentéza (odběr plodové vody – nejběžnější invazivní metoda využívaná v rámci prenatální diagnostiky). Tento zákrok již představuje pro nenarozené dítě riziko. Zanesení infekce způsobuje potrat až u 1 % případů. Gynekologické ambulance tento invazivní zákrok doporučují v případě patologického nálezu na ultrazvuku, matkám starším

35 let, v případě výskytu dědičného onemocnění v rodině (např. hemofilie či cystická fibróza) a z jiných specifických důvodů, např. při opakovaných potratech v předchozích těhotenstvích. Je na místě zmínit, že triple test je provázen relativně vysokou pravděpodobností falešně pozitivního výsledku a ve srovnání s dnes již běžně využívaným kombinovaným prvotrimestrálním screeninem se v současnosti stává zbytečným.

Finanční tunel zvaný NIPT

V poslední době se proto stále častěji propaguje i možnost provádět genetický scree-

ning z krve matky. V krvi matky se nalézají rovněž DNA dítěte a i velmi nepatrná koncentrace (1 %) je dostačující k provedení genetického screeningu monogenních onemocnění. Toto neinvazivní prenatální testování (NIPT) z krve matky je možné provádět už od ukončeného 8. týdne těhotenství. Běžně se ale provádí až po screeningovém vyšetření ultrazvukem, tedy v 11. týdnu gravidity. Pozdější provedení zvyšuje úspěšnost testu, protože s každým dalším týdnem stoupá množství DNA dítěte v mateřské krvi. Uvádí se, že touto tzv. časnou genetikou se dá rozpoznat 75 % chromosomálních abnormalit. Nicméně je třeba počítat i s 5 % falešně pozitivních výsledků a především s faktem, že z vyšetření nelze zjistit míru případného postižení.

Vyšetření NIPT tedy na jedné straně omezuje počty invazivních vyšetření a tím i potratů, ale na straně druhé přinese více testů, více stresů těhotných, více potravních dětí kvůli novým a novým podezřením na exotické choroby, které se ani nemusí v životě dítěte projevit.

Proč je NIPT tak populární a mnohými prosazován? Vedle eugenických motivů je to velmi nákladné vyšetření a tak i lukrativní pro genetické laboratoře. Ty již několik let v České republice usilují o hrazení tohoto vyšetření z veřejného zdravotního pojištění pro co nejširší skupinu žen. V případě plošného screeningu NIPT by náklady přesáhly 1,8 miliardy Kč a částka na nalezení a usmrcení jednoho postiženého dítěte by tak dosahovala několika miliónů korun.

Epigenetika – způsob pomoci nenarozeným dětem s vrozenou genetickou zátěží

Kromě genetiky jako takové je nezbytné věnovat pozornost tzv. epigenetice. Ta zkoumá, jak faktory prostředí, chování, strava, stres a životní styl přímo ovlivňují způsob, jakým naše geny fungují, aniž by se změnila sekvence DNA. Tyto změny jsou dědičné, neboli přechází z jedné generace buněk na druhou.

V této souvislosti se na odborných fórech stále častěji objevují nové studie, které poukazují na souvislosti mezi stále specifitějšími vnějšími faktory, změnami v genové expresi, vývojem, zdravím a vznikem onemocnění. Stále více se ví, že specifické epigenetické faktory působí i prenatálně. V této souvislosti bylo řečeno mnoho např. také o autismu. Epigenetické změny jsou také příčinou řady dalších onemocnění, např. syndromu Fragile X, Angelmanova syndromu, Prader-Williho syndromu atd.

Vypadá to, že máme v rukou víc, než si myslíme. Mnohé z těchto negativních faktorů lze změnit nebo ovlivnit. Na druhou stranu nacházíme i epigeneticky příznivé vlivy, procesy a živiny. Objevují se termíny jako epigenetická terapie, epigenetická strava, nutrigenomika a další.

MUDr. Lucia Ištvan

Tradiční invazivní vyšetření

Existují i další, podrobnější vyšetření genetické informace jedince, ke kterým je však již potřebný odběr DNA přímo vlastních buněk nenarozeného dítěte. Jednou z metod je výše uvedená amniocentéza (16.-18. týden gravidity), druhou invazivní metodou je pak odběr choriových klků (10.-12. týden gravidity), kde jsou rizika pro nenarozené dítě podobná jako při amniocentéze (0,5 až 1 % riziko potratu). Každopádně rozhodnutí o podstoupení amniocentézy či odběru choriových klků je výhradním právem matky a povinností gynekologa je matku informovat o všech výhodách i rizicích vyšetření.

Čím nás věda překvapí?

Ve fázi sledování je metoda zvaná sekvestrace celého exomu. Jedná se o velmi účinný způsob studia kódujících oblastí genomu. Lidský exom sestává z asi 20 000 protein-kódujících genů, které tvoří jen zlomek – asi 1,5 % genomu, ale až 85 % mutací způsobujících onemocnění může být umístěno právě v této oblasti DNA. Při sekvestraci celého exomu se čte genetická informace matky, otce a dítěte. Výsledky se porovnávají mezi nimi a vzhledem k celé populaci. Vyšetření tak dokáže odhalit genetické odchylky včetně těch, které se po narození nemusí vůbec projevit.

Na v úvodu zmiňovaném mezinárodním kongrese proběhla diskuze o otázce, zda by měla sekvestrace celého exomu proběhnout u všech matek, které souhlasily s odběrem plodové vody či odběrem choriových klků. Argumenty pro i proti této účinné meto-

dě dobře ilustrují etická dilemata moderní prenatální diagnostiky. Takovéto vyšetření by pomohlo matce zbavit se obav o zdraví dítěte, případně by mohlo připravit rodiče na situaci po narození. Výrazně ulehčuje chirurgické zákroky u nenarozeného dítěte. I onemocnění, které se projeví až po narození, by se mohlo zachytit už in utero (v děloze) a mohlo by se tak předejít problémům s postnatální diagnostikou, jejichž prodloužení by mohlo vést k ohrožení zdraví dítěte. Existuje i možnost podání léčivé látky, která působí na dítě během těhotenství. Stále větší pokroky zaznamenává i genová terapie – in utero transplantace kmenových buněk při vrozených defektech páteře.

Na druhou stranu pokud se matce poskytne informace o genetické chorobě dítěte, která se po narození či dokonce po celý život nemusí vůbec projevit, může to vést k rozhodnutí podstoupit potrat ze strachu, že dítě bude nemocné. Poskytnutí neurčitých výsledků může rovněž narušit vazbu mezi rodičem a dítětem a způsobit přecitlivělost rodičů, kteří by mohli svoje dítě vnímat jako medicínsky lehce zranitelné a v nemalé míře zvýšit jejich úzkost o něj. Je důležité, aby matky, které se proceduře podrobují, dostávaly podporu a relevantní informace. Tato podpora v současnosti není zabezpečena.

Je co zlepšovat

Následující roky jistě nabídnou další možnosti léčby in utero – v těle matky. Ať už se bude jednat o nové chirurgické postupy nebo genovou terapii, nebudou realizovatelné bez dalšího rozvoje na poli prenatální diagnostiky, bez spolehlivějších diagnostických postupů, správné interpretace výsledků a bez jejich včasného podání. Neboť mít diagnózu může znamenat velký rozdíl v přístupu k řešení. Další směřování na poli léčby vrozených vývojových vad může v blízké době významně ovlivnit i další hlubší studium epigenetiky.

MUDr. Nina Badalová
Poznámky z *The 8th World Congress on Contraversies in Preconception, Preimplantation and Prenatal Genetic Diagnosis (CoGEN)*, 6. listopad 2021
redakčně upraveno

Foto: Jonas Morgner / Unsplash

Velká Británie – jako by ze zákona vyzařovala morálka

Pokud máte Velkou Británii stále za poměrně konzervativní zemi, tahle čísla vás vyvedou z omylu. Čtvrtina těhotenství končí umělým potratem. To je přes 200 000 potratů za rok jen v Anglii a Walesu (bez Skotska a Severního Irska), výrazně nad průměr západní Evropy. Od doby legalizace potratu v roce 1967 to dělá už přes devět a půl milionu potracených dětí.

Potraty jsou ve Velké Británii široce (a zdarma) přístupné do 24. týdne, ale za různých okolností je možné je provést až do 28. týdne. A proti například USA, kde je otázka potratů živým politickým tématem, to v Británii vypadá, jako by nikoho nezajímaly. Devět z deseti mladých Britů považuje tzv. právo ženy na reprodukční zdraví za správné. A na pochodu pro život se sejde pár tisíc lidí.

Až do roku 1967 tomu tak nebylo. Za ilegální potrat mohl jít ten, kdo jej provedl, i žena která jej podstoupila, do vězení. Především ve velkých městech se ale stávaly potichu tolerované, došlo k zásadní kulturní změně a změna zákona tak prošla bez vět-

šího odporu. Důvody byly tehdy podobné jako ve většině zemí – nikoho ani ve snu nenapadlo, že půjde o 200 000 životů ročně.

Legalizace potratů za určitých okolností měla sloužit k bezpečnému potratu ve výjimečných případech. Potrat jako takový dokonce technicky zůstal trestným činem. Teprve když k němu dají souhlas dva lékaři, proběhne do 24. týdne (původně dokonce do 28. týdne) a patří do některé z vyjmenovaných kategorií, spadá pod výjimku ze zákona.

Jaké jsou ty kategorie, kvůli kterým je potrat možné provést? Jsou to v zásadě tyto tři hlavní:

- záchrana života ženy
- zabránění poškození nebo trvalého poškození duševního či fyzického zdraví ženy
- zamezení narození dítěte se závažným poškozením

To se zdálo v roce 1967 jako přijatelný kompromis, který by umožnil potrat jen v opravdu výjimečných případech. Jenže s potratem je to jako s džinem z lahve. Zpátky ho už nevrátíte. A zákon se ukázal jako každá smlouva – dodržuje se do té míry, do jaké ji zúčastněné strany chtějí dodržovat. V okamžiku, kdy se v britské společnosti zhroutil konsenzus, že potraty jsou nepř-

Severní Irsko a přilepené dodatky

Specifická situace je v Severním Irsku. V této autonomní části Velké Británie nebyly potraty nikdy legalizovány. Kvůli politickým sporům mezi katolickou a protestantskou částí obyvatelstva správu země dočasně převzal přímo Londýn.

Když v létě 2019 britský parlament rutinně prodlužoval platnost zákona o přímé správě Severního Irsku, využili toho dva labourističtí poslanci a k zákonu „přilepili“ dva dodatky. Jeden o legalizaci potratů a druhý o „manželství“ homosexuálů. Žádný poslanec za Severní Irsko v britském parlamentu pro změnu nehlasoval. Ani žádná severoirská strana s takovým programem nevyhrála volby. Ani neproběhlo žádné referendum. Obě hlavní strany, protestantská DUP i katolická Sinn Fein jsou proti. Předchozí pokus o legalizaci potratů v severoirském parlamentu v roce 2016 skončil naprostým neúspěchem. Stejným neúspěchem skončil i soudní pokus o rok později.

Severní Irsko je přitom společensky silně konzervativní zemí. Na jeden a tři čtvrtě milionu obyvatel připadá pouhých 2 000 rozvodů. Výrazně méně lidí zde žije v nesezdaných svazcích, než například v Anglii (jen pět procent oproti čtrnácti procentům). I porodnost 14,5 dětí na 1000 obyvatel je největší z celého Spojeného království. Bez vyznání je v Severním Irsku jen deset procent obyvatel.

puštěné, se zkrátka stavidlo otevřelo. Co mělo být výjimkou, se stalo pravidlem.

Potratem nyní končí každé čtvrté těhotenství a z 98 % je oficiálním důvodem „zabránění poškození nebo trvalého poškození duševního či fyzického zdraví ženy“. Je zjevné, že dvou stům tisícům britských žen

ročně nehrozí z narození dítěte duševní či fyzické poškození. To se stalo pouhou výmluvou, pouhou obezličkou. Všichni to vědí, ale všichni dělají, jako by nic. Společenský konsenzus je totiž pro-potratový.

V roce 1967 přijel do Anglie z tehdejšího Československa politolog a nakladatel Alexandr Tomský, pro nějž se Velká Británie stala na dalších více než dvacet let domovem. Na boj o potraty vzpomíná: „Tenkrát to ještě bylo kontroverzní. Lidé byli zvyklí na to, že se to nedělá. Osmdesát procent lidí s tím nesouhlasilo, protože jim bylo evidentní, že dítě vzniká početím. Ten živelný pocit byl samozřejmý. Ale inteligence a establishment byly čím dál progresivnější a mládež chtěla všechno staré strhat. Takže to prošlo. A za pět let, když byl průzkum, tak bylo proti už jen třicet procent lidí. A za dalších deset let jen dvacet.“

Podle Tomského je to proto, že Angličané jsou zvyklí, že když je něco legální, tak to znamená, že je to správné. Jako by ze zákona vyzařovala morálka. Přihlásit se v takové atmosféře veřejně k prolife hnutí je tím pádem něco, co vás tak trochu vyřadí z řad slušné společnosti. I konzervativní politici se proto při dotazech na potraty kroutí jako hadi a otevřeně prolife politika abyste hledali pod lupou.

Bohužel i odborné lékařské společnosti jsou nejen zcela pro-potratové, ale není zde ani náznak spolupráce, o jakou se třeba s gynekology snaží Hnutí Pro život ČR. I anglikánská církev je krotká – sice potraty odmítá, ale coby státní církev je jaksi konformní. Představa účasti anglikánských biskupů třeba na pochodu pro život je tak něco jako sci-fi. Katolická církev má postoj rozhodnější, ale nemá takový vliv. Ačkoliv početně roste, pořád je chápána jako církev cizinců – Irů, Poláků a podobně.

V takové situaci se těžko něco mění. Britské skupiny pro život se ve své většině nesnaží o legislativní zákaz potratů, ale spíš o dílčí vítězství. Boj se vede o jednotlivosti – třeba jestli má být hranicí 24 nebo 28 týdnů (nakonec 24 týdnů, ale samozřejmě s výjimkami). A nebo o potratové tablety. V roce 2020 se potratoví aktivisté v souvislosti s vypuknutím pandemie Covid-19 pokusili donutit vládu, aby umožnila snadnější přístup k chemickému potratu – těhotné ženy měly mít možnost si tablety objednat a potrat si provést doma. Po určitém váhání se jim to povedlo a provedení potratu se najednou stalo stejně jednoduchým, jako když léčíte chřipku. Necháte si poslat tabletu, tu si doma vezmete a potratíte. Včetně následného vypuzení těla nenarozeného dítěte. Už ani nemusíte k doktorovi. Tolik omílané

reprodukční zdraví a obavy o bezpečí žen vykrvácejících u domácích potratů v kuchyni nebo v koupelně bez dozoru lékaře nikdo samozřejmě už nezmiňuje. Podobně i ochrana žen, které jsou k potratu svého dítěte partnerem přinuceny, je naprostou utopií. Chemických potratů se jen v roce 2020 provedlo v Anglii přes 72 000.

Co se naopak povedlo, bylo zablokování legislativních změn, které by stávající liberální praxi převedly i do litery zákona. To znamená, že by v zákoně byl ukotven potrat na žádost, bez zdůvodnění a to navíc až do okamžiku porodu. Dalšími cíli strany pro život jsou omezení – snížit časový limit pro potraty z 24 týdnů na méně. To by bylo ale spíše symbolické vítězství, protože drtivá většina potratů probíhá v prvním trimestru. Dalším milníkem je prosadit zákaz možnosti potratů až do okamžiku narození, který je nyní možný u dětí s postižením, jako je např. Downův syndrom. Snaha je také prosadit zákaz potratů z důvodu pohlaví. Nenarozené holčičky jsou nejčastěji zabíjené u přistěhovalců z kultur, kde se více cení syn, než dcera.

hpžcr

Z Linky pomoci

Dostali jsme fotku úplně čerstvě narozené Adélky! Její maminka se na nás obrátila v okamžiku zjištění nečekaného těhotenství, kdy ji opustil otec Adélky a ona zůstala těhotná a sama se dvěma syny. Díky podpoře mnohých dárců a materiální i finanční pomoci se nakonec rozhodla dát dítěti šanci – vždy si moc přála holčičku!

#NesoudímePomáháme
#Linkapomoci800108000

Velká Británie – naděje existuje!

Ryan Christopher Day je ředitelem britské pobočky Alliance Defending Freedom International (ADF), jedné z největších právních společností na podporu ochrany základních svobod a důstojnosti všech lidí. Jak je na tom Spojené království v prosazování hodnot kultury života?

MY VE STŘEDNÍ EVROPĚ MÁME STÁLE TENDENCI POVAŽOVAT BRITÁNII ZA POMĚRNĚ KONZERVATIVNÍ ZEMI. JAK TO, ŽE SE VELKÁ BRITÁNIE OD ROKU 1967, KDY BYLY POTRATY LEGALIZOVÁNY, TAK DRAMATICKY ZMĚNILA?

V roce 1967 byly ve Spojeném království zavedeny potraty po kampani založené na dezinformacích o počtu nelegálních potratů. Myšlenka, která se tehdy prodávala veřejnosti podobně jako v USA, spočívala v tom, že potraty budou „bezpečné“, legální a výjimečné. Bohužel ani po padesáti letech nejsou potraty skutečně bezpečné a už vůbec ne vzácné. A přibližně 86 % britské populace dnes věří, že existuje něco jako „právo“ na potrat.

Existuje však i naděje. S rozvojem lékařské vědy, která odhaluje lidskost nenarozeného dítěte, začíná stále více lidí, i když ještě nejsou přesvědčeni o zbytečnosti potratů, zau-

jímat k životu v lůně matky diferencovanější postoj. Ve Spojeném království lze potrat provést až do 24. týdne těhotenství. V nedávném průzkumu společnosti ComRes se 70 % žen a téměř polovina mužů domnívala, že by se hranice pro umělý potrat měla snížit.

JAK SILNÉ JE BRITSKÉ HNUTÍ PRO ŽIVOT A JAKÉ JSOU JEHO KOŘENY?

Hnutí pro život ve Velké Británii je sice méně početné než v jiných evropských zemích, ale roste. V ADF máme tu čest sdružovat křesťany všech denominací a zaměřovat se na společné cíle, mezi něž patří i podpora hodnoty každého lidského života. Na každoročním červnovém Pochodu pro život se před parlamentem v Londýně shromáždilo kolem pěti tisíc lidí. Viděli jsme tam zástupce nejen širokého spektra církevních denominací, ale také lékařských skupin, sekulárních skupin a dokonce i „Veganů pro život“!

VE SPOJENÉM KRÁLOVSTVÍ ŽIJE POČETNÁ MUSLIMSKÁ MENŠINA, KTERÁ JE OBECNĚ SOCIÁLNĚ KONZERVATIVNÍ. JAKÝ MAJÍ NÁZOR NA POTRATY?

V rámci muslimské komunity existují rozdíly ve výkladu islámského učení, a proto se názory muslimů mohou lišit. Pro ty, kteří podporují ochranu nejzranitelnějších, však existují velké možnosti, jak se společensky i politicky angažovat na podporu kultury života – a to jak prostřednictvím dobrovolnických příležitostí pro těhotné matky v nouzi, tak prostřednictvím nátlaku na své poslance.

MÁ KONZERVATIVNÍ STRANA UCELENÝ NÁZOR NA POTRATY? JSOU V MEZI POLITIKY NĚJACÍ SILNÍ ZASTÁNCI KULTURY ŽIVOTA?

V Konzervativní straně jsou potraty považovány za otázku svědomí. Poslanci mohou v této otázce hlasovat podle svého uvážení a v rámci strany existuje široká škála názorů. Až sedmdesát poslanců je ochotno hlasovat kladně pro iniciativy na podporu života. Podstatně méně z nich se ale k této otázce veřejně vyjádří a obnovu kultury života tak podpoří. Ale ti, kteří tak učiní, jsou nesmírně prospěšní!

Ptal se Matyáš Zrno

#blok4life

Elegantní poznámkový sešit
o 128 stranách s krátkými
zamyšleními nad smyslem
života okořeněnými ostrovtipem
G. K. Chestertona

Objednejte si něco hezkého
a darujte přátelům.

hnutiprozivot.cz